

adeln på 1100-talet. Själva brunnens senare öde inbegriper en tragisk „funktionsomvandling“ från representationssmycke till förskingrat krigsbyte: svenska soldater monterade ned brunnen i samband med Kronborgs kapitulation det svensk-danska krig som utmynnade i freden i Roskilde 1658. Av brunnens 37 allegoriska figurer kan Kongsted visa riktigheten av ett tidigare antagande (F. Carlsson): att tre gudinnor alltså kan beskådas i Nationalmuseum i Stockholm.

I de omfattande utredningarna beträder Ole Kongsted med stor aptit vida forskningsterritorier, delvis med hjälp av många experter utanför musikens domäner. Någon gång känner man sig som musikforskare överväldigad – och stundom något konfys – inför all detaljinformation och detaljdiskussion. Författaren har här varit ivrig att låta läsaren följa med in i alla skrymslen och vrår – han liknar själv arbetet som en spännande kriminalroman. Dock hade en tydligare strukturerad av problemställningarna – såväl de musikvetenskapliga som de övriga – avgjort inte varit ur vägen. Ur musikvetenskaplig synpunkt saknar man exempelvis en närmare diskussion av den övergripande innehållsstrukturen i Flensburgsamlingen och motiveringar för de verk och kompositörer som avskilts till grupperna „A“ och „B“ (s 12ff). Man undrar också på vilket sätt obekanta namn som Bartholomaeus Stockmann, Cosmas Vake, Johann Frölich hör till den dansk-schleswig-holsteinska musikhistorien? Framför allt finns knappast en stilistisk (och gärna uppförandepraktisk) diskussion av musiken i de tre motetter som resonemangen – direkt och indirekt – pekar på och som trots allt bildar centrum för dessa forskningsutredningar. Här får läsaren gå till den 1990 av Kongsted utgivna editionen med kommentarer.

Erik Kjellberg (Uppsala)

1. Kongsted har siden konkluderat, at Lechner er komponisten, jfr. „Kronborg-motetternes komponist“, *Dansk Årbog for Musikforskning* XX (1992) s. 7-18. Red.

H. C. Robbins Landon: *Vivaldi. Voice of the Baroque*. London, Thames And Hudson 1993. 208 s. Ill. Noder. ISBN 0-500-01576-7.

1991 var som bekant Mozartår. 200-året för hans död blev markerat världen över med utaliga bog- och pladeudgivelser, konserter och andra arrangementer. Herhjemme udgav Gylden-dal bl.a. den danske översättelse af *Mozarts gylde år*, skrevet af H. C. Robbins Landon. Hvem husker ikke *The Mozart Companion*, som han redigerede i det andet jubilæumsår, 1956.

At det i 1991 samtidig var Vivaldiår – han døde den 28. juli 1741 – var der ikke nær så mange, der bemærkede, men Robbins Landon gjorde. Måske ærgrede det ham, at *Årstidene* var genstand for større popularitet end noget værk af Mozart; i hvert fald satte han sig for at finde ud af grunden til den store interesse for de fire konserter. Resultatet blev en monografi om komponisten.

Når en musikforsker af den kaliber tager fat på en af historiens store skikkelser, må resultatet blive opsigtsvækkende, og det må siges at være tilfældet med den nye bog om Vivaldi. I hvert fald er det bemærkelsesværdigt, at den slet ikke lever op til den standard, man må forvente af en så kendt musikskribent.

Ganske vist indeholder bogen nyttige oplysninger, bl.a. oversættelsen til engelsk af en del italiensksprogede kilder. Men allerede de første sider giver læseren anledning til en vis undren: forfatteren mener, at Vivaldirenæssancen var begyndt i 1950, fordi der just da var udsendt en indspilning af *Årstidene*. Ikke med et ord nævner han forrige århundredes udgivelser af bl.a. J. Rühlmann eller P. Waldersee, for slet ikke at tale om Arnold Scherings *Geschichte des Instrumentalkonzerts* fra begyndelsen af århundredet. Man undrer sig ligeledes over, at Robbins Landon har fået hjælp fra en række personer, men ikke har rettet henvendelse til én af de førende Vivaldispecialister som Rudolf Eller, Karl Heller eller Michael Talbot.

Robbins Landons bog indeholder alt for mange unøjagtigheder. Eksempelvis skriver han, at Vivaldi var elev af Legrenzi, men det er en meget tvivlsom påstand, der for længst er opgivet (Legrenzi døde i 1690, da Vivaldi var 12 år gammel). I samme forbindelse får man at vide, at han i 1691 skulle have komponeret et *Laetatus*, hvortil det autografe manuskript ligger i Torino. Det pågældende værk er anonymt, og håndskriften er ikke Vivaldis (RV

Anh. 31). I anden forbindelse tillægges M. Talbot æren for i 1978 at have opdaget den rette sammenhæng omkring en samling koncerter benævnt *La Cetra*; men det var andre, der allerede i 1970 fandt frem til sandheden. I listen over de samtidige udgaver anføres op. 13, seks sonater trykt i 1737 under Vivaldis navn med titlen *Il Pastor Fido*, men ikke et ord om, at de er skrevet af Nicolas Chédeville — en omstændighed, der blev kendt allerede i 1990. Selv litteraturlisten er af ret tvivlsom værdi: heri karakteriseres for eksempel W. Kolneders stærkt kritisable Vivaldibøger som „lærde“.

H. C. Robbins Landon er ingen Vivaldispecialist, og hans bog viser, at det i virkeligheden kræver mange års forstudier at skrive en videnskabelig holdbar monografi om en af historiens kendte komponister. Hvad det angår, kan Karl Hellers *Vivaldi*, udsendt i jubilæumsåret 1991 (Reclam, Leipzig), trygt anbefales.

Peter Ryom

Kuhlau Breve. Udgivet og med kommentarer af Gorm Busk. København, Engstrøm & Sødring 1990. 220 s. pris: 250 kr. ISBN 87-87091-37-2.

At Friedrich Kuhlau breve er en vigtig kilde-samling, uanset om det gælder vurderingen af personen og hans forhold til andre mennesker eller komponisten og dateringen af hans værker, det viste Gorm Busk allerede i sin disputats om Kuhlau fra 1986. Nu har han tillige udgivet samtlige Kuhlau 172 bevarede breve (samt et lille supplement af breve mellem hans familiemedlemmer og instrumentmageren G.D. Hashagen) i en nydelig og skønsomt kommenteret udgave.

De fordeler sig i forskellige grupper: der er først og fremmest forretningsbreve til udenlandske forlæggere, der er bønsskrifter om forbedrede kår til kongen og til direktionen for Det kgl. Teater eller andre indflydelsesrige personer, og så er der endelig en del private breve.

Udgiveren giver i indledningen en generel redegørelse for kildeforholdene og bringer derefter en liste over de bevarede breve og over de breve, som vides at være gået tabt. Kilden til hvert enkelt brev findes i et tillæg. Et andet tillæg rummer en fortegnelse over de af Kuhlau værker (med og uden opustal), der er nævnt i brevene. Endelig en liste over de værker, Kuh-

lau fra tid til anden havde planlagt, men ikke fik fuldført.

I en kort indledning gør udgiveren rede for kildeværdien og den musikhistoriske betydning af de forskellige grupper af breve. Forretningsbrevene er især værdifulde, fordi de beretter om Kuhlau arbejdsproces og hans planer for kompositioner i den nærmeste fremtid, ligesom de i mange tilfælde hjælper os til at datere de værker, de omtaler. Desuden giver de et godt indtryk af Kuhlau bestræbelser for at etablere kontakter i det øvrige Europa, af hans relative held med det i Tyskland og Frankrig, men også af hans skuffelser, f. eks. i forhold til engelske forlæggere. Ikke sjældent indfører Kuhlau bemærkninger om andet end sin egen virksomhed, f.eks. modtagelsen af en Weyse-opera, nedlæggelse af en musikforening, så at brevene bidrager til vort kendskab til Københavns musikliv i almindelighed — såvel som til Kuhlau som opmærksom deltager i det. Bønsskrifterne karakteriserer Gorm Busk som „knap så inspirerende læsning“, og naturligvis er det ikke opløftende at læse om Kuhlau som regel fortvivlende økonomi. Men det er dog oplysende at sammenholde hans indtægter med dem, den mere etablerede Weyse havde som grundlag for sin tilværelse, og disse breve kan således give læseren indtryk af de usikre — og ulige — vilkår, musikere måtte leve med under enevældens regime. De er i modsætning til størsteparten af brevene ofte skrevet på dansk, dvs. nok signeret, men ikke formuleret af Kuhlau selv, der hele sit liv beholdt tysk som tale- og skriftsprog. Endelig giver de private breve et godt indtryk af Kuhlau personlighed. Er de end kortfattede, som han selv indrømmer i et fragment af et brev, så giver de dog et tiltalende indtryk af ham som menneske gennem det billede de tegner af hans forhold til sin familie og sine personlige venner.

Der er lagt et stort arbejde i udgivelsen og kommentarerne. Udaterede eller usikkert daterede breve er passet ind i den kronologiske rækkefølge, så at kun ét brev har måttet bringes til sidst som umuligt at datere. Kuhlau egne overstregninger og rettelser er taget med, hvilket kan virke lidt pedantisk, hvor der er tale om korrigerede skrivefejl, men andre steder giver indblik i den skrivendes overvejelser. Kommentarerne, anført som noter lige efter brevene, bringer oplysninger om realia og kortfattede argumenter for de valg, udgiveren har truffet. Der findes et passende, begrænset antal henvis-